

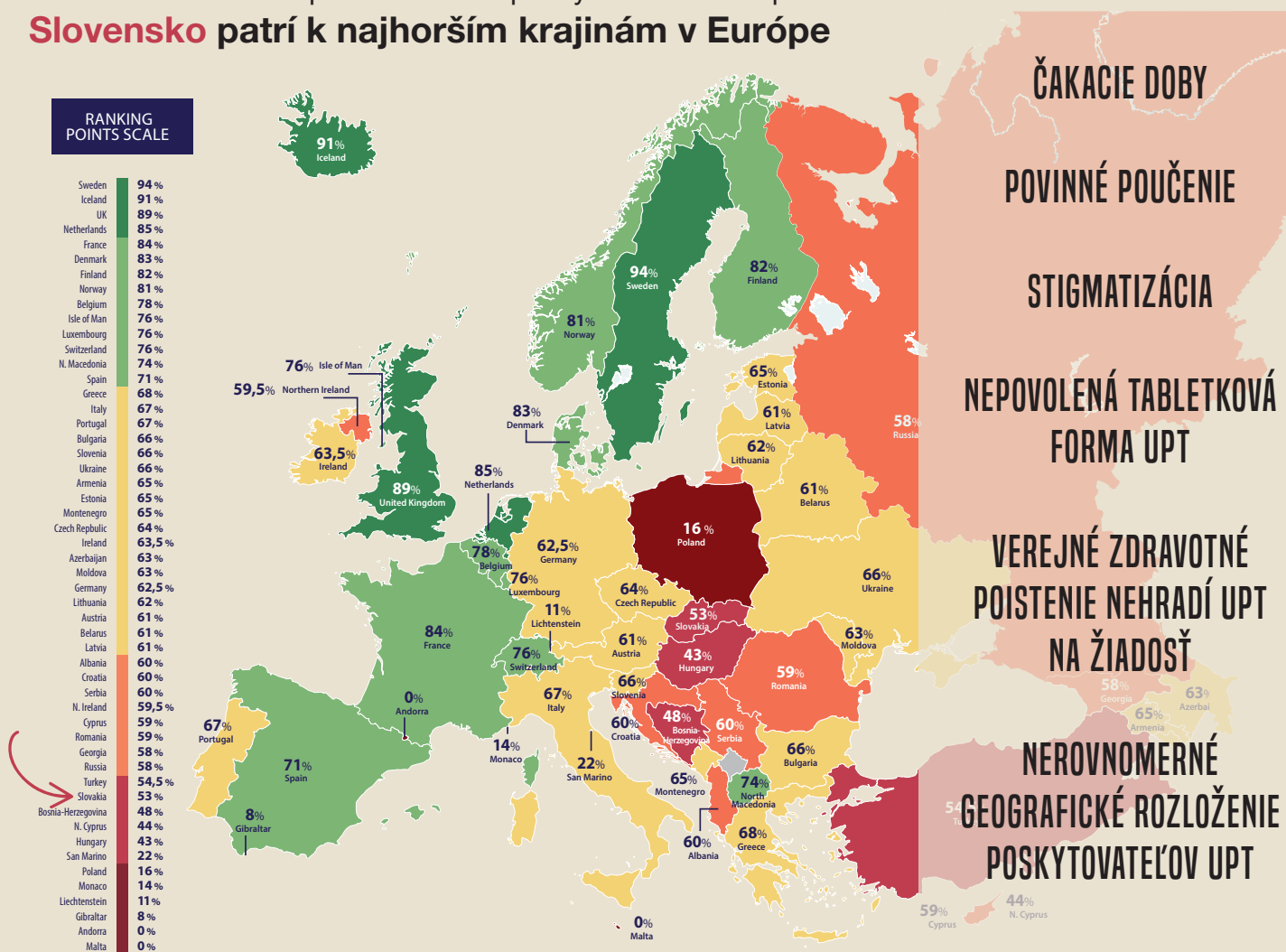
Ženy za interrupciami cestujú aj vyše 100 km

Právo na zdravie je základným ľudským právom. Jeho podmienkou je, aby ženy mali včasný prístup k bezpečným, finančne dostupným a kvalitným službám umelého prerušenia tehotenstva (UPT). Akékoľvek prekážky v prístupe k interrupciám posilňujú nerovnosť, diskrimináciu a chudobu žien a porušujú celé spektrum ich ľudských práv.

Obmedzovanie prístupu k interrupciám ohrozuje zdravie a životy žien. Môže viesť k ich oneskorenému poskytnutiu alebo k vykonaniu v nebezpečných podmienkach a nebezpečnými spôsobmi.

O dostupnosti interrupcií na Slovensku

Porovnávací rebríček politik v oblasti poskytovania interrupcií:
Slovensko patrí k najhorším krajinám v Európe

Zdroj: *European Abortion Policies Atlas 2021*. Dostupné na: <https://www.ippfen.org/resource/european-abortion-policies-atlas>

Podľa *European Abortion Policies Atlas* je **Slovensko 43. najhoršou krajinou v Európe** v poskytovaní interrupčnej zdravotnej starostlivosti. Celkovo sa hodnotí 52 krajín.

43. z 52

Informačná dostupnosť

AKO ZISTÍTE, KDE PODSTÚPIŤ INTERRUPCIU A ZA AKÝCH OKOLNOSTÍ?

Ženy, ktoré chcú podstúpiť interrupciu, sú v časovom strese: zákrok musia stihnúť v zákonom stanovenej lehote, pred nimi je povinná čakacia doba a opakovaná lekárska návšteva.

1 Prezriete si **webové** stránky zdravotníckych zariadení, ale

1/3

o výkone UPT vôbec neinformuje
uvádza UPT len nepriamo v cenníku

Informácie na webstránkach často nie sú aktuálne a presné. Či interrupciu skutočne vykonávajú, sa dozviete, až keď tam prídete alebo im zatelefonujete.

2 **Telefonovanie** do zdravotníckych zariadení je časovo náročné. Keď sme poskytovateľom telefonovali:

12%

zariadení sa podarilo skontaktovať až na 3. volanie v priebehu 2 týždňov

16%

sa nepodarilo skontaktovať vôbec

3 Neexistuje verejne dostupný zoznam zariadení, ktoré vykonávajú interrupcie, a presné informácie nemusí mať ani zmluvná **gynekologička**. Niektoré ženy zmluvnú lekárku či lekára nemajú, alebo čelia z ich strany odmietaniu a musia kontaktovať priamo poskytovateľov.

Hlasy žien

Najprv som tam volala a povedali, že mám prísť. (...) Keď som prišla do nemocnice, sestrička vybehla a povedala: „My tu nemáme lekára, ktorý to vykonáva, všetci majú výhradu vo svedomí, odchod.“ Nič viac. (...) Ešte mi niečo poradili, išla som tam a (...) nepochodila som. Bola som úplne zúfalá.

Iveta, interrupcia vo veku 38 rokov

DOSTUPNOSŤ INFORMÁCIÍ O POSKYTOVANÍ INTERRUPCIÍ, O POSTUPOCH AJ POPLATKOV JE NÍZKA.

AKO SITUÁCIU ZLEPŠIŤ?

Ministerstvo zdravotníctva SR a Národné centrum zdravotníckych informácií by mali zostaviť zoznam zdravotníckych zariadení, ktoré poskytujú interrupcie na žiadosť bez zdravotných dôvodov. Zoznam by mal:

- informovať o poskytovateľoch, postupoch aj konečných poplatkoch;
- byť pravidelne aktualizovaný;
- byť dostupný na webstránke ministerstva, samospráv a v gynekologických čakárňach.

Zabezpečiť, aby poskytovatelia zdravotnej starostlivosti v odbore gynekológia zverejňovali na webstránkach jednoznačné a podrobné informácie o poskytovaní interrupcie a iných službách reprodukčného zdravia.

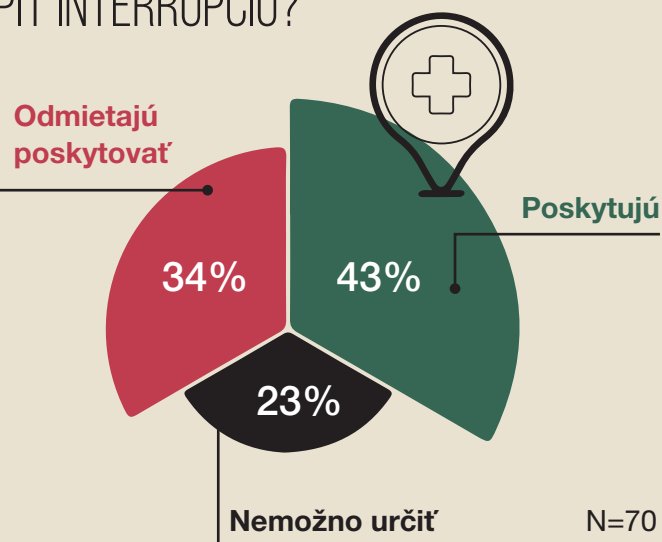
Geografická dostupnosť

KDE MÔŽETE PODSTÚPIŤ INTERRUPCIU?

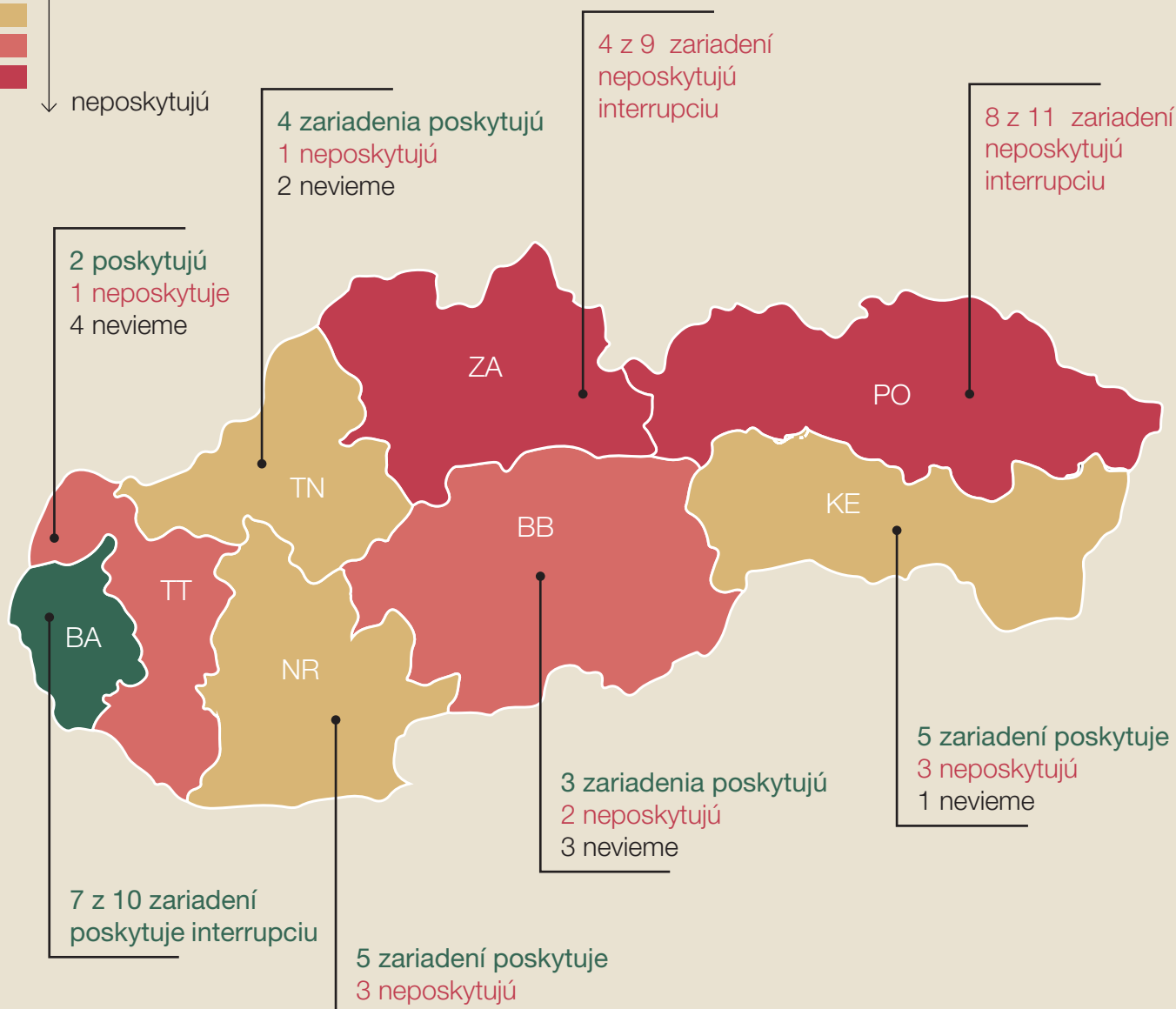
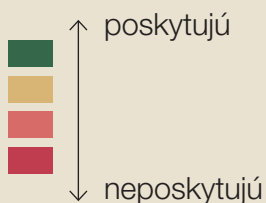
POSKYTUJÚ ZDRAVOTNÍCKE ZARIADENIA INTERRUPCIU?

34% zdravotníckych zariadení odmieta poskytovať interrupciu na žiadosť ženy.

Situácia v krajoch sa veľmi líši. Najlepšia dostupnosť služieb je v Bratislavskom kraji, najhoršia v Prešovskom a Žilinskom kraji. Už teraz slúži jedno zariadenie pre veľa ľudí a situácia sa môže ešte zhoršiť po optimalizácii nemocníc.

KOLKO ZO 70 MAPOVANÝCH ZARIADENÍ INTERRUPCIU POSKYTUJE A KOLKO NEPOSKYTUJE?

Hlasy žien

Pred zákrokom musíte absolvovať množstvo vyšetrení, nedostupnosť týchto vyšetrení spôsobila, že som v sebe nosila viac ako týždeň mŕtvy plod.

Z anonymného dotazníkového prieskumu

Prečo sa ženy nedostanú k zdravotnej starostlivosti?

To vám nemusím hovoriť, proste nerobíme a hotovo.

Zdravotnícke zariadenie, Banskobystrický kraj

Interrupcie sa nerobia, nerobili a nebudú robiť. (...) Proste je to dané. Tak jak je dané, že v Lidli sa nepredávajú lustre kryštálové a ľudia tam neprídu takýto tovar žiadať, tak ľudia vedia, že v našej gynekológii-pôrodnictve je toto téma uzavretá.

Zdravotnícke zariadenie, Žilinský kraj

Dostupnosť interrupcií na Slovensku významne ovplyvňuje to, že ich odmietajú vykonávať celé zdravotnícke zariadenia. Na Slovensku je ich 26, teda asi tretina mapovaných zariadení.

AKÉ NA TO MAJÚ DÔVODY?

*napr. už nemajú gynekológa, robia iba zo zdravotných dôvodov a pod

MNOŽSTVO ZARIADENÍ ODMIETAJÚCICH POSKYTOVAŤ INTERRUPCIU, VEĽKÉ ROZDIELY MEDZI KRAJMI, NUTNOSŤ OPAKOVANE CESTOVAŤ ZA TOUTO SLUŽBOU REPRODUKČNÉHO ZDRAVIA AJ VIAC AKO 100 KM.

AKO SITUÁCIU ZLEPŠIŤ?

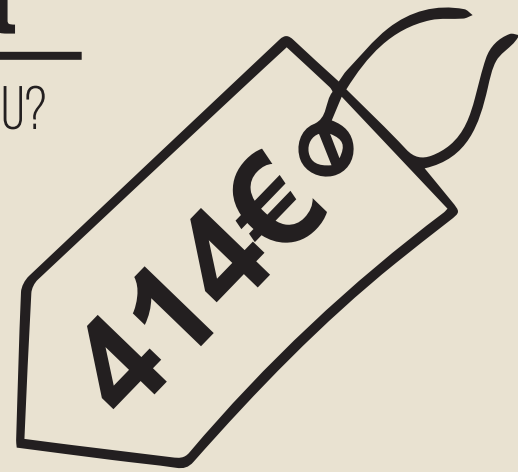
- Urgentne riešiť situáciu v krajoch, kde väčšina zariadení odmieta poskytovať interrupciu.
- Zohľadniť situáciu v pripravovanej optimalizácii sietí nemocníc.
- Napraviť protiprávny stav, keď inštitúcie odmietajú poskytovať služby reprodukčného zdravia z dôvodu náboženského a osobného presvedčenia.
- Ak individuálne pracovníčky a pracovníci odmietajú poskytovať zdravotnú starostlivosť, zabezpečiť ženám prístup k interrupcii.
- Mapovať rozsah a dopady odmietnutia poskytnúť zdravotnú starostlivosť na základe náboženského alebo osobného presvedčenia.

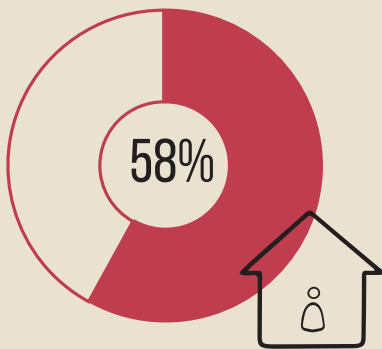
Finančná dostupnosť

KOLKO ZAPLATÍTE ZA INTERRUPCIU?

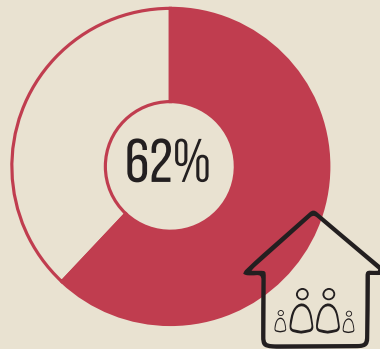
Odhadovaná priemerná cena za legálnu interrupciu s dodatočnými poplatkami je **414 Eur**. Nariadenie ministerstva zdravotníctva stanovuje konečnú cenu na 248,95 Eur. **Prečo teda ten rozdiel?** Lebo stanovená suma sa často nedodríava a ženy platia rôzne skryté poplatky.

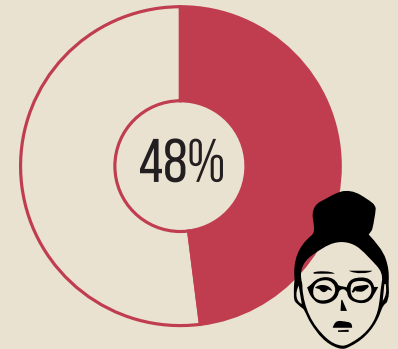
Odhadovaná cena s poplatkami tvorí:

58% mesačného disponibilného príjmu jednočlennej domácnosti

62% disponibilného príjmu domácnosti s 2 dospelými a 2 závislými deťmi

48% priemernej nominálnej hrubej mzdy mladých žien vo veku 20 – 24 rokov

Hlasy žien

Pre niektoré ženy je to veľká prekážka, hlavne pre tie mladšie alebo tie, ktoré sú bez práce a partner má nízky príjem, majú veľa detí, no neviem si to predstaviť...

Iveta, interrupcia vo veku 38 rokov

INTERRUPTIA JE FINANČNE NÁROČNÁ A MNOHO ŽIEN SI JU NEMÔŽE DOVOLIŤ.

AKO SITUÁCIU ZLEPŠIŤ?

- Odstrániť poplatok za výkon interrupcie a hradiť ju z verejného zdravotného poistenia pre všetky ženy.
- Do predmetnej vyhlášky zaradiť aj bezplatnosť interrupcie pre ženy, ktoré otehotneli na základe znásilnenia alebo zažívajú násilie zo strany partnera.

Kvalita zdravotnej starostlivosti

AKO SA VYKONÁVA INTERRUPCIA?

Na Slovensku je legálna len chirurgická interrupcia. Odborná verejnosť ju však vníma ako zastaranú a žiada zavedenie tabletkovej formy interrupcie, ktorá je v súlade s najnovšími poznatkami vedy a vo svete sa považuje za štandard.

Vo vyspelých krajinách sa interrupčná tabletková forma používa vyše 20 rokov. V žiadnej z krajín, kde bola tabletková forma zavedená, nedošlo k zvýšeniu počtu interrupcií.

Martin Redecha, prezident Slovenskej gynekologicko-pôrodníckej spoločnosti

Hlasy žien

No mne to pripadá nesprávne z dôvodu ochrany života a zdravia, lebo chirurgický zákrok je vždy viac invazívny a bolo by lepšie, ak by bol dostupný aj medikamentózný spôsob. Ale myslím si, že by to malo byť (...) pod dohľadom lekára.

Radka, 35 rokov

INTERRUPTIE SA NA SLOVENSKU NEVYKONÁVAJÚ V SÚLADE S NAJNOVŠÍMI VEDECKÝMI POZNATKAMI.

AKO SITUÁCIU ZLEPŠIŤ?

- Zaviesť vykonávanie medikamentózneho spôsobu interrupcie legislatívnou úpravou. Znova registrovať lieky Mifegyne a Medabon Štátnym ústavom pre kontrolu liečiv a uviesť ich na trh.
- Nechať ženy, aby sa rozhodli, či chcú podstúpiť chirurgickú alebo tabletkovú formu interrupcie.

AKO EŠTE PRISPIEŤ K SEXUÁLNEJ A REPRODUKČNEJ SPRAVODLIVOSTI?

- Hradiť všetky moderné formy antikoncepcie z verejného zdravotného poistenia.
- Zvýšiť informovanosť o antikoncepcii.
- Vypracovať a zverejniť štandardy pre preventívne, diagnostické a terapeutické postupy v oblasti reprodukčného a sexuálneho zdravia vrátane poskytovania bezpečnej interrupcie v súlade s ľudskoprávnymi záväzkami SR a štandardmi WHO.

Slovenská republika sa k ochrane reprodukčných práv prihlásila prostredníctvom Ústavy, zákonov ako aj ratifikáciou medzinárodných dohovorov. Vôľu presadzovať ich do praxe prejavila aj tým, že sa **dobrovoľne** stala členskou krajinou OSN, Rady Európy a Európskej únie. Okrem ľudskoprávných autorít, chránia reprodukčné práva aj lekárske – napríklad Svetová zdravotnícka organizácia, ktorá ľudskoprávne a zdravotné štandardy zhrnula v Usmernení k interrupčnej starostlivosti (WHO, 2022, Abortion care guideline).

Ženy v Slovenskej republike musia čeliť mnohým prekážkam v prístupe k službám reprodukčného zdravia. Naša krajina tak nechráni a nenapĺňa ich ľudské práva vrátane práva na zdravie. Spoločne to môžeme zmeniť.

**Budíme starostlivou krajinou.
Ide o zdravie a životy žien.**

**#StarostlivaKrajina
#ZdravieŽien**

Materiál spracúva zistenia výskumu, ktorý realizovala mimovládna feministická organizácia Možnosť voľby v roku 2021. Cieľom výskumu bolo zistiť informačnú, fyzickú, geografickú a finančnú dostupnosť poskytovania bezpečnej interrupcie na žiadosť ženy, bez zdravotných indikácií. Za týmto účelom sme: zmapovali 66 webových stránok poskytovateľov ústavnej alebo jednodňovej zdravotnej starostlivosti so špecializáciou v gynekológii; uskutočnili 56 telefonických dopytovaní (mystery calls) v takýchto zariadeniach a 6 rozhovorov s gynekológmi; spracovali 21 žiadostí o sprístupnenie informácií podľa zákona č. 211/2000 o prístupe k informáciám.

Správu z výskumu a hlavné zistenia si môžete prečítať na **www.moznostvolby.sk** Nájdete tam aj správy z najnovších výskumov o sexuálnej výchove a o skúsenostiach žien s prístupom k interrupcii a antikoncepcii.

Zdroj: "Dostupnosť služieb reprodukčného zdravia na Slovensku. Správa o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti." je výsledkom práce výskumného tímu v zložení: Barbora Holubová (ed.), Adriana Mesochoritsová, Paula Jójárt.

Možnosť voľby (2001) patrí k najaktívnejším advokačným organizáciám v oblasti ochrany ľudských práv žien a je jedinou z nich, ktorá sa od svojho vzniku systematicky venuje zlepšovaniu ochrany reprodukčných práv a zdravia na Slovensku.

Okrem reprodukčného zdravia sa venuje aj prevencii rodovo podmieneného násillia či uplatňovaniu rodového hľadiska vo verejných politikách. Jej členky reagujú na politické rozhodnutia, ktoré majú diskriminačné dopady a prinášajú návrhy na zmenu. Pripomienkujú legislatívne materiály, organizujú hromadné pripomienky, verejné protesty, realizujú výskumy, monitorujú situáciu a informujú o nej verejnosť i medzinárodné spoločnosti. Vedú dialóg so štátnymi a verejnými inštitúciami, s političkami a politikmi, pracujú v participatívnych orgánoch, najaktívnejšie v Rade vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

S cieľom aktivizovať čo najviac ľudí k ochrane ľudských práv a rodovej rovnosti realizujú zážitkové rodové tréningy. Ide o organizáciu s najväčšími skúsenosťami s realizáciou rodového vzdelávania dospelých v SR s najširším portfóliom vzdelávacích programov pre rôzne cieľové skupiny, vrátane politikov a političiek.

Možnosť voľby sa svojej činnosti dôsledne opiera o medzinárodné ľudskoprávne dohovory a presadzuje riešenia smerované k dosiahnutiu rodovej rovnosti a k ochrane ľudských práv ako kľúčovým spoločenským hodnotám. Snom a cieľom jej členiek je, aby Slovensko bolo spravodlivou a starostlivou krajinou, kde všetci môžeme žiť dôstojný život.

moznostvolby.sk

facebook.com/MoznostVolby/

facebook.com/istanbulsky.dohovor/

instagram.com/moznost_volby/

twitter.com/moznostvolby

Iceland
Liechtenstein
Norway

**Active
citizens fund**

možnosť voľby
FREEDOM OF CHOICE

„Materiál bol vytvorený v rámci projektu 'Nebud'te ticho s nami!'. Projekt je podporený z programu ACF - Slovakia, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2014-2021. Správcom programu je Nadácia Ekopolis v partnerstve s Nadáciou otvorenej spoločnosti Bratislava a Karpatskou nadáciou“.